MAPA SEVERNÍ OBLOHY – KVĚTEN 2013

1. 5. ve 24.00 SELČ
15. 5. ve 23.00 SELČ
30. 5. ve 22.00 SELČ

Platí na celém území ČR

Pozice planet v mapce vyneseny k 15. dni v měsíci.

PLANETY

Merkur – ve druhé polovině měsíce na večerní obloze (–1,9 mag)
Venuše – na večerní obloze (–3,9 mag)
Mars –nepozorovatelný
Jupiter – na večerní obloze (–1,9 mag)
Saturn – téměř celou noc kromě v souhnězdí Vah (0,2 mag)
Uran – ráno nízko nad východem v souhvězdí Ryb (5,9 mag)
Neptun – na ranní obloze v souhvězdí Vodnáře (7,9 mag)

ZAJÍMAVOSTI NA OBLOZE

2. Měsíc v poslední čtvrti (11.16 UT)
6. Maximum meteorického roje Eta Aquarid, frekvence přes 30 rychlých a jasných meteorů za hodinu
9. Venuše 4° JJV od Plejád
10. Měsíc v novu (0.31 UT)
10. Prstencové zatmění Slunce, u nás nepozorovatelné
11. Měsíc nedaleko Venuše a Jupiteru
11. Merkur v horní konjunkci se Sluncem
13. Měsíc v apogeu (nejdále od Země – 405 825 km)
18. Měsíc v první čtvrti (4.35 UT)
22. Měsíc nedaleko Spici a Saturnu
24. Merkur v konjunkci s Venuší, poblíž Jupiteru
25. Měsíc v úplňku (4.26 UT)
25. Polostínové zatmění Měsíce, u nás nepozorovatelné
26. Měsíc v perigeu (nejblíže Zemi – 358 377 km)
27. Merkur v konjunkci s Jupiterem
28. Venuše v konjunkci s Jupiterem
31. Měsíc v poslední čtvrti (18.59 UT)

Poslední květnový týden je nad severozápadním obzorem pozorovatelné těsné seskupení Merkuru, Venuše a Jupiteru.
Všechny časové údaje uvedeny ve Světovém čase (UT).
Středoevropský letní čas (SELČ) = UT+2 hod.

Aktuální mapky na následující měsíc naleznete volně ke stažení vždy na počátku měsíce na ***www.astro.cz*** *a* ***www.udalosti.astronomy.cz***

ASTRONOMICKÝ ÚSTAV AV ČR

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

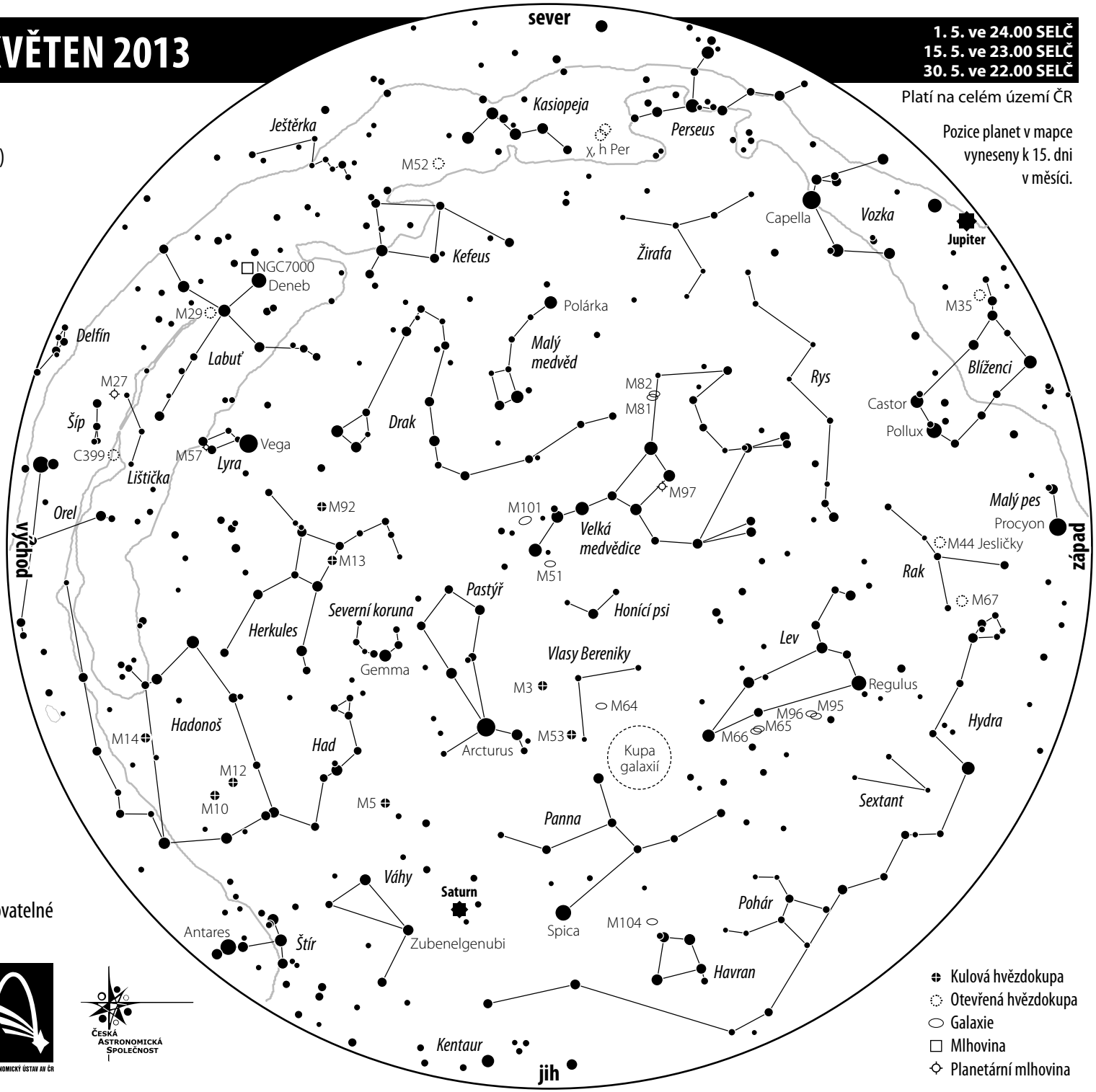

MAPA SEVERNÍ OBLOHY – VHODNÉ OBJEKTY PRO AMATÉRSKÁ POZOROVÁNÍ – KVĚTEN 2013

Na noční obloze můžeme pozorovat i bez drahého vybavení mnoho zajímavých objektů. První podmínkou je ale kvalitní tmavá obloha bez světelného znečištění, která se dnes bohužel vyskytuje již velmi vzácně. Na městské obloze spatříme pouze nejjasnější hvězdy a hodnotně pozorovat můžeme jenom Měsíc a planety. Pokud chceme nahlédnout do vzdálenějších končin naší galaxie či za její hranice, musíme se vydat daleko za město, do míst bez veřejného osvětlení a jiných rušivých zdrojů světla. Na opravdu tmavé obloze spatříme bez dalekohledu stovky hvězd, stříbřitý pás Mléčné dráhy a mnoho objektů vzáleného vesmíru. Skvělým pomocníkem pro první toulky po hvězdách nám může být triedr (ideálně 10×50 nebo 12×50) – binokulární dalekohled s relativně malým zvětšením a velkým zorným polem, který nám odhalí desítky zajímavých objektů.

Květnová obloha stále vybízí k pozorování planet. Kromě Marsu můžeme v průběhu noci vidět všechny. Na večerní obloze jasně svítí **Venuše** a **Jupiter**. Ve druhé polovině měsíce se k nim přidá po konjunkci se Sluncem i **Merkur**. Od 20. 5. do začátku června budou tyto tři planety tvořit nápadné těsné seskupení nad severozápadním obzorem.

V ideální pozici je v květnu planeta **Saturn** s majestátním prstencem, který spatříme relativně malým dalekohledem. Větší přístroje (za dobrých podmínek stačí 10 cm) ukáží i Cassiniho dělení v prstenci. Zajímavé jsou rovněž měsíce Saturnu – 6 cm dalekohled ukáže největší z nich Titan, 15 cm přístroj pak Iapetus, Rheu, Dione a Tethys. Ještě větším dalekohledem se můžete pokusit najít i Enceladus.

Z jasnějších komet můžeme stále menšími dalekohledy pozorovat **C/2011 L4 (PanSTARRS)**, která se pohybuje ze souhvězdí Kasiopeji do Malého Medvěda. Na ranní obloze v souhvězdí Pegase nalezneme kometu **C/2012 F6 (Lemmon)**. Vyhledávací mapky komet naleznete např. na webu www.kommet.cz.

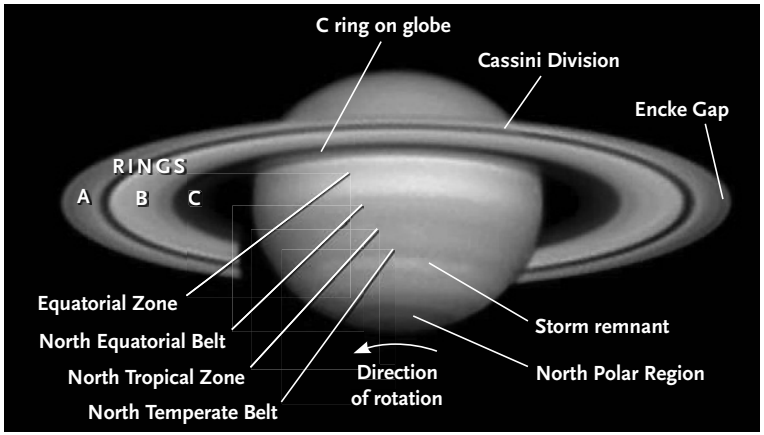

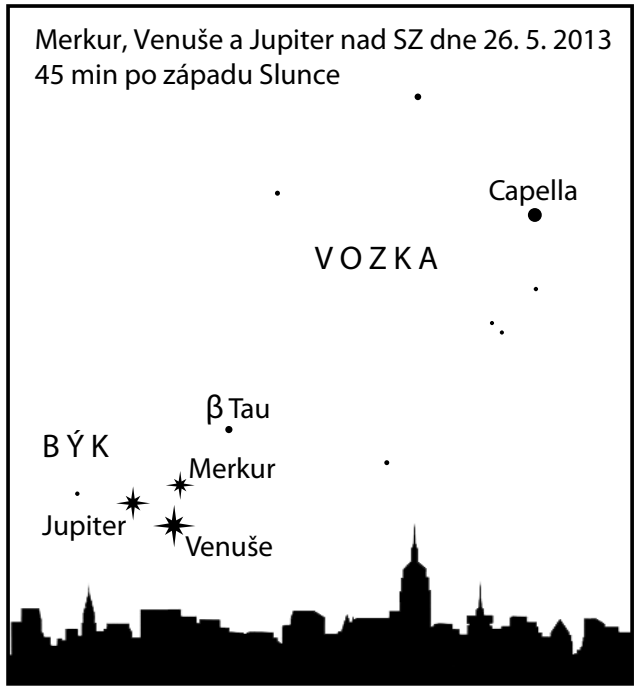

Meteorický roj **Eta-Aquaridy**, jehož mateřským tělesem je Halleyova kometa, dosahuje letos maxima v noci z 5. na 6. května. Měsíc se sice nachází nedaleko radiantu, ale ve fázi mezi poslední čtvrtí a novem. Roj má vláknitou strukturu, která vytváří vedlejší maxima. Také se vyznačuje dvanáctiletou periodicitou, zřejmě způsobenou vlivem Jupitera. Zvýšené frekvence (80–100 meteorů za hodinu) se očekávaly mezi roky 2008 a 2010, v současnosti již bude zřejmě aktivita klesat. Země se s prachem Halleyovy komety setkává dvakrát ročně, druhý roj jsou známější podzimní Orionidy.

Velmi aktivní je v posledních týdnech rovněž naše nejbližší hvězda **Slunce**. Ve fotosféře uvidíme při použití vhodného filtru nebo metodou projekce řadu skvrn, mnohdy tak velkých, že jsou patrné i bez dalekohledu pouze neozbrojeným okem.

Kromě zajímavých úkazů na obloze nabízí květen také řadu astronomických akcí. Tou první z nich o víkendu 3.–5. 5.je **Litické hvězdobraní** na hradě v Liticích nad Orlicí. Podrobnější informace naleznete na stránkách občanského sdružení Mikro Astro Čaj (www.mac.astro.cz).

Dny otevřených dveří pořádá ve dnech 10.–12. 5. také Astronomický ústav Akademie věd ČR v Ondřejově. Kromě zajímavých přednášek můžete navštívit i Perkův dalekohled stelárního oddělení – největší teleskop v ČR s průměrem zrcadla 2 metry a celkové hmotnosti 83 tun. Více na www.asu.cas.cz/dny-otevrenych-dveri.

Další již tradiční akcí je **Astronomický den na Jizerce** v Jizerské oblasti tmavé oblohy, který se letos uskuteční v sobotu 18. 5. Informace naleznete na www.udalosti.astronomy.cz/jizerka.

Podobnou akci pod názvem **Jarní astronomický den v Beskydech** pořádá rovněž 18. 5. nedávno založená Beskydská oblast tmavé oblohy (info na www.boto.cz).